SVOBODNA SLOVENIJA

"ESLOVENIA LIBRE"

Año (Leto) XVI (11)
No. (Štev.) 10.

BUENOS AIRES,
5. marca (marzo) 1959

Venezolanska demokracija

Caracas, februarja 1959

Politično življenje v Venezueli ustvarjajo tri glavne politične stranke: Unión republicana democratica — URD. Lahko jo označimo za levičarsko oportunistično stranko, ki med ljudstvom ni bila nikoli posebno priljubljena. Druga stranka je Acción democrática-AD-levičarsko usnerjena politična skupina s precejšnjinjimi revolucionarnimi stremljenji. Zato so jo tudi imenovali trockistično stranko, ki je bila zlasti med delovnim slojem precej popularna. Pred desetimi leti je bila na vladi, oblast pa ji je z vojaškim udarom odvzel general Marcos Pérez Giménez. Acción democrática vodi Rómulo Betancourt. Tretja vplivna stranka v Venezueli je COPEY- krščansko socialno demokratska stranka. Je razmeroma še mlada stranka. Ima kakih dobrih deset let političnega dela za sabo. Vodi jo Rafael Caldera. Po padcu generala Péreza so močno povečali število svojih pristašev tudi komunisti. Vodi jih milijonar Gustavo Machado.

Dne 23.I.1958 je padel diktator Pérez Giménez. Proti njemu se je res dvignil ves narod. Zrušili so ga, čeprav je imel močno zaslombo v policiji. Glavno zaslugo ima vojska, ki ni streljala na ljudstvo. V začetku je celo izgledalo, da mu neposredno pomaga, končno je pa v dogodke posegla odločno in vzpostavila red .Za predsednika začasne vlade je bil postavljen kontraadmiral Wolfgang Larrazabal. Kot predsednik revolucionarne vlade je bil pri ljudstvu priljubljen. Je pa kmalu pokazal, da le ne zna prav "vladati". Ker je hotel za vsako ceno postati pri vseh še bolj popularen, je v "imenu demokracije" dal zlasti komunistom veliko svobode. Svoje tako zadržanje je utemeljeval z zatrjevanjem, da je venezolanski komunizem drugačen kot pa ruski, obenem pa tudi naglašal, da kot katoličan ne more biti komunist. Izgleda, da je za svoje poznejše politične akcije hotel pridobiti na svojo stran tudi komuniste. Zato je komunistom tako zelo popuščal, česar pa mnogi niso odobravali in so mu tako početje zelo zamerili. Nekateri so ga označevali celo za "koristnega bedaka".

Za dobo začasne revolucionarne vlade je značilna "unidad nacional". Se pravi: Vse stranke so se obvezale, da se med seboj ne bodo napadale in da bodo postavile skupnega kandidata za predsednika republike pri prihodnjih volitvah. Ta pa naj bi bil nepolitična osebnost. Ta dogovor so napravile omenjene tri glavne venezolanske stranke, podpisali so ga pa še v emigraciji njihovi predstavniki. Dobra stran tega dogovora je bila v tem, da se stranke med seboj res niso grizle in se je dežela lahko v miru pripravljala na volitve. Slaba stran tega sporazuma je pa gotovo bila ta, da se ni smelo napadati komunistov, in da so enostavno vso odgovornost za zmedo in nerede zvračali na pristaše prejšnjega diktatorja, nikdar pa ne na komuniste.

Vsa prizadevanja predstavnikov treh glavnih demokratskih venezolanskih strank, da bi se zedinili na nepolitičnega kandidata za predsednika, so se izjalovila. Kot se zdi, so prvi izdali v tem pogledu "skupnost" voditelji iz Unión republicana democrática, ki so predlagali za bodočega predsednika Venezuele predsednika začasne revolucionarne vlade kontraadmirala Larrazabala. Ostali dve stranki na ta predlog nista hoteli pristati. Ko so krščanski demokrati uvideli, da ti razgovori ne bodo privedli do zadovoljivega zaključka, so proglasili svojega kandidata, vendar s pristavkom, da ga bodo takoj umaknili, če se bo med strankami dosegla sporazumna rešitev tega vprašanja. Za krščanskimi demokrati so isto storili vodstvi Acción democrática in končno še Unión republicana democrática. Tako smo imeli naenkrat tri kandidate. Za COPEY dr. Rafael Caldera, za AD Rómulo Bentancourt in za URD Wolfgang Larrazabal. Vsak je seveda zatrjeval, da bo v slučaju izvolitve vladal ne za koristi svoje stranke, ampak za ves narod.

Pred volitvami so trije predsedniški kandidati podpisali minimalni program bodoče vlade, ki naj izide iz volitev.

Tako je prišel dan volitev dne 7. decembra 1958, ki so potekale res v lepem redu. Računali smo, da bo zmagal Larrazabal. Pač zato, ker je bil predsednik začasne revolucionarne vlade, torej nekak osvoboditelj, in pa zaradi tega, ker je nastopal kot spreten demagog. Rezultat volitev je pa marsikoga presenetil. Glavno razočaranje je bilo, da je Larrazabal propadel in da so krščanski demokrati iz COPEY dobili razmeroma malo glasov, čeprav je bila njihova volilna propaganda učinkovita in so postavili za kandidate tudi sposobne ljudi. Z rezultatom seveda tudi niso bili zadovoljni komunisti, ki so še na dan volitev zvečer pripravili po Caracasu bučne demonstracije in nemire. Policija je krepko nastopila. Vojska je tudi dala vedeti, da bo šla do konca in bo rezultat demokratičnih volitev tudi spoštovala. Tako je tudi bilo.

V petek 13. februarja je začasna vlada predala novoizvoljenemu predsedniku Rómulu Betancoutu oblast z velikimi slovesnostmi. Na to slavje je prišlo iz imozemstva veliko posebnih odposlanstev. V stolnici je bil najprej Te Deum — zahvalna pesem, nato pa zaprisega novega predsednika in izročitev oblasti.

Novi predsednik Rómulo Bentancourt je v svojem govoru po zaprisegi podal delovni program svoje vlade. Na splošno je govoril jasno in še kar zadovoljivo. Napram komunistom je bil odločen in je povedal, zakaj jih ne jemlje v svojo vlado: ker imajo mednarodni kompromis in ker se njihov program ne strinja s koristmi venezolanske države. Pač pa jim bo dovodil svobodno delovanje kot politični skupini. Napram Cerkvi se je izrazil tudi še kar dobro. Napovedal je, da bo skušal odpraviti stari državni patronat in ga zamenjati s konkordatom, s katerim naj se uredi status vi-

vendi med državo in Cerkvijo.

Govor Rómula Betancourta po nastopu predsedniške oblasti je vsekakor zanimiv. Rómulo Betancourt je bil namreč tudi predsednik pred desetimi leti, ko ga je zrušila vojska zaradi njegovih levičarsko-komunističnih tendenc in postavila generala Péreza Giméneza na oblast. Zdi se, da se je Rómulo Betancourt v tem času zelo "popravil". Vsaj katoličani tako sklepajo. Potrdilo za tako trditev imajo v sestavi nove vlade, v kateri ni skrajnih levičarjev. Zanimivo je, da se krščanski demokrati iz COPEY in AD med volilno borbo nista niti najmanj spoprijemali in da sta obe stranki kandidate iz URD nazivali za venezolanske "peroniste". Prav tako je značilno, da je po končanih volitvah katoliški dnevnik zapisal ugotovitev: "Bog ljubi narod, zato ni dopustil, da bi zmagal Larrazabal".

Še besedo o dr. Rafael Calderi. Caldera je voditelj stranke COPEY. Številčno stranka sicer ni močna, pač pa ima nekatere izvrstne politike.Caldera sam je danes morda v vsej Venezueli eden najbolj razgledanih mož. Za sabo ima, tako sem slišal, oxfordsko univerzo. Na socialnem polju je doma. "Ley de trabajo — zakon o delu, ki je v Venezueli v veljavi, je njegovo delo. Sestavil ga je, ko je bil nekaj nad 20 let star. Mislim, da jih ima danes okrog 43. Beseda mu teče gladko, jasno in mirno. Je praktičen katoličan. Vsako nedeljo ga vidite z družino pri maši. Žal, da ni zmagal. Zakaj se to ni zgodilo? Množica pravi, da ga noče voliti zato, ker zastopa "stranko bogatih". Tudi mnogi katoličani ga niso volili. Zato ne, ker ne mislijo z glavo, ampak se dajo voditi čustvom. Mož je danes predsednik poslanske zbornice, ki jo bo gotovo znal voditi s polno odgovornostjo.

J.

Borba za Berlin

Berlin je pretekli teden bil središče svetovnega zanimanja. Macmillan in Hruščev sta si v Moskvi povedala, da nobeden od njiju ne odstopi niti za ped od svojega stališča glede Berlina. Eisenhower se je na tiskovni konferenci izjavil ravno tako, tako da danes svet stoji pred resnim vprašanjem: mir ali vojna.

Macmillan je odšel v Moskvo na "preiskovalno" potovanje. Hotel se je iz prvega vira poučiti, kaj sovjeti v resnici mislijo s svojo napovedano predajo Berlina komunistični Vzhodni Nemčiji 27. maja t. l. Prvi njegovi stiki s Hruščevom so potekli v najugodnejšem vzdušju. Sprejemi v Kremlju in na britanskem veleposlaništvu v Moskvi, kjer sta se Hruščev in Macmillan izmenjavala kot gostitelja, so kazali na najboljše. Zdravice so napijali za mir in sporazumevanje. Na Zahodu je vstalo upanje, da sovjeti s svojo predajo niso mislili tako resno, kakor je to izgledalo lansko leto, ko jo je Hruščev objavil.

Položaj pa se je iznenada obrnil za stoosemdeset stopinj, ko je Macmillan odpotoval iz Moskve v bližnje atomsko mesto Dubno na ogled največjega sovjetskega atomskega reaktorja. Zapeljali so Macmillana v središče tega atomskega stroja in mu pojasnili, da so delavci, ki tu delajo, vedno v smrtni nevarnosti zaradi radijskega izžarevanja. Macmillan je pripomnil, da upa, da njemu in njegovemu spremstvu, ki so se mu priključili tudi sovjetski zastopniki, ne bo škodoval ta obisk reaktorja. Znanstvenik, ki mu je stroj razkazoval, mu je prebledel odgovoril, da je poskrbel, da so za ta obisk stroj izključili.

Prav v tem trenutku pa je v Moskvi govoril Hruščev na nekem političnem zborovanju in strupeno napadal zahodne velesile zaradi njihove politike do Berlina. Dejal je, da konference zunanjih ministrov ne bo, ker je taka konferenca "že zastarela zadeva", ki je prihajala v poštev le v prvih letih po drugi svetovni vojni. Danes imajo svojo vrednost samo vrhovne konference. Za Berlin je ponovno zahteval sklicanje vrhovne konference, ki naj bi se je udeležili vsi narodi, ki so bili v vojni z nacistično Nemčijo. Če take konference Zahod noče, potem naj ve, da bo ZSSR Berlin predala Vzhodni Nemčiji na napovedani dan ter bo sleherno nasilje proti Berlinu s strani Zahoda pomenilo začetek nove vojne. Vse države varšavskega pakta bodo priskočile Vzhodni Nemčiji na pomoč. More pa Anglija skleniti z ZSSR prijateljsko in nenapadalno pogodbo za 20, 50 ali več let, če hoče.

Govor Hruščeva je bil leden poliv na Macmillanova prizadevanja za sporazum s sovjeti. Udarec je bil tako hud, da je Macmillan že nameraval prekiniti obisk v ZSSR in se vrniti domov. V zadnjem trenutku je sklenil ostati v ZSSR do konca svojega programa, po katerem je imel v ponedeljek še zadnjo konferenco s Hruščevom. Pred tem si je še ogledal Kijev v Ukrajini, kamor je odšel sam, ker se je Hruščev izgovoril, da si mora dati popraviti škrbino na spodnji čeljusti. Tudi Leningrad je obiskal Macmillan sam, le da mu je Hruščev tja poslal za spremstvo Mikojana.

Dogodki v ZSSR so resno odjeknili po vsem svetu, zlasti USA. Govorilo se je o delni mobilizaciji v USA, kar pa so pozneje zanikali. Mnogi senatorji in poslanci so od Eisenhowerja zahtevali, da naj ukaže resne priprave na vojni spopad. V kongresu so predložili spomenico, po kateri pooblaščajo Eisenhowerja, da sme po svojem preudarku, brez predhodnega posvetovanja s kongresom, podvzeti vse vojaške ukrepe, ki se mu zdijo potrebni, za obrambo države. Eisenhower je na tiskovni konferenci obžaloval sovjetsko izzivalno postopanje, poudaril pa je tudi povsem odločno, da zavezniki z USA na čelu tudi ne bodo odstopili niti za ped od svojih pravic, ki jih imajo v Berliinu.

Doslej se po drugi svetovni vojni še nobena konferenca med Zahodom in sovjeti ni nikdar tako ostro in tako hitro razbila, kakor se je ta med Macmillanom in Hruščevom. Na Zahodu se vprašujejo ,če se je Hruščev morda resnično odločil na končen spopad z Zahodom, na spopad, za katerega je bil doslej Zahod prepričan, da ZSSR še ni pripravljena. Kriza med Zahodom in Vzhodom sicer ni šele sedaj nastala, dejstvo pa je, da vse, kar je Hruščev storil in govoril, ne bi imelo tako resnega značaja, če ne bi bilo v zvezi z Macmillanovim obiskom v Moskvi.

Misel, da bi kdo danes nameraval sprožiti novo vojno, z oborožitvijo, kakršna je, se zdi skoro neverjetna. Prav tako je neverjetna misel, da bi Moskva premišljeno povzročila novo krizo na Srednjem vzhodu, kot nekakšno drugo fronto, če bi se v Evropi podala na pohod.

Če se bo podala na pohod v Evropi, potem si bo morala, po vojaški logiki, ustvariti drugo fronto na Srednjem vzhodu, kakor si je Hitler zavaroval bok v Skandinaviji. Če Hruščev hoče samo vnesti vojni strah v kosti zaveznikov in jih s takim ustrahovanjem tudi gospodarsko uničiti, potem se na Zahodu njegova dejanja poznavalcem Kremlja zdijo logična. Če pa ne, potem je razvidno, menijo zapadni strokovnjaki, da se svet, po krivdi sovjetov in zaradi popuščanja Zahoda, danes nahaja že skoro na križpotju: na poti v mir in svobodo ali na poti v vojno in silovito razdejanje.

Discoverer I. in Pionir IV.

Z novega raketnega oporišča Vandenberg na pacifiški obali so preteklo soboto izstrelili v vsemirje na polet okoli Zemlje nov satelit Discoverer. To novo oporišče v Kaliforniji, so pripravili za izstrelitve satelitov, ki bodo letali okoli našega planeta čez oba zemeljska poarna tečaja. Z oporišča na Cap Cañaveral so izstreljevali satelite na polete okoli Zemlje vzporedno z ekvatorjem. To smer jim je na Cap Cañaveral narekovala Zemlja sama, ker imajo proti vzhodu odprt Atlantik. Z oporišča Vandenberg v Kaliforniji pa se jim na jug odpira Tihi ocean, tako da raketa v prvih minutah, ko še obstoja nevarnost, da bi padla na zemljo, ne leti nad obljudenimi predeli.

Ko to pišemo, je že gotovo, da je Discoverer št. 1. obstal na krožni poti. Ker se mu je to posrečilo, bo sedaj letal okoli Zemlje dolga desetletja. S tem satelitom so nameravali proučevati vreme in bodo še z nadaljnimi z Vandenberga raziskovali visoke zračne plasti, oblačnost, pritisk, temperaturo itd., da bodo tako mogli za daljše dobe vsaj v grobih obrish napovedovati vreme.

Prav tako bodo z oporišča Vandenberg izstreljevali v vsemirje rakete z živalmi, kakor n. pr. mišmi in opicami, da bodo tako pripravljali polet človeka v svetovje. V tem pogledu so ameriški znanstveniki že dosegli velike uspehe, vendar vsega ne obešajo na veliki zvon.

Na Cap Cañaveral pa so se medtem pripravljali na izstrelitev rakete proti Luni. Ta raketa naj bi odletela na krožno pot okoli Lune, če bi se izstrelitev popolnoma posrečila, ali pa bi odhitela mimo Lune naprej v vsemirje in se podala na potovanje okoli Sonca, podobno, kakor se je zgodilo sovjetom z Lunikom. Raketo so Amerikanci že poslali v vsemirje. To se je zgodila v torek. Poizkus je uspel. Raketa Pionir IV. se vedno bolj bliža Soncu in bo njegov novi satelit.

Makarios spet na Cipru

Škof Makarios se je preteklo nedeljo preko Rima vrnil na Ciper. Grško prebivalstvo otoka mu je priredilo navdušen sprejem. Makarios je govoril množicam v Nikosiji, v mestu, kjer se je prelilo največ krvi v triletni borbi med Grki in Turki in med Grki in Angleži za svobodo Cipra.

Po pogodbi, ki sta jo z Anglijo podpisali Grčija in Turčija, bo Ciper dobil popolno svobodo prihodnje leto. Medtem bodo že sestavili ciprsko vlado, ki ji bo vedno predsedoval predsednik Grk, podpredsednik pa bo vedno Turek. Turki bodo tudi v vsaki vladi dobili eno izmed naslednjih ministrstev: notranje, zunanje, obrambno ali gospodarsko. V ciprskem kongresu bo 75% grških in 25% turških poslancev. V ciprski vojski bo 60% Grkov in 40% Turkov. Turški podpredsednik bo imel pravico veta v zadevah, ki se bodo tikale turškega življa na otoku, prav tako grški predsednik v stvareh, ki se bodo nanašale na grški del ciprskega prebivalstva. Člani ciprške vlade, od predsednika navzdol in ciprške vojske od vrhovnega poveljnika navzdol, morejo biti samo rojeni Cipрčani.

Ciper bo vključen kot samostojna država v NATO. Anglija bo obdržala nekatera vojaška oporišča na otoku ter bo imela na njih izključne pravice.

Grčija se je odpovedala stremljenju po priključitvi otoka, za kar se je borila EOKA. Na Cipru živi 400.000 Grkov in 100.000 Turkov.

FIDEL CASTRO — LUTKA V ROKAH KOMUNISTOV

"Miami News" poroča, da se v mestu Miami v Severni Ameriki ustanavlja novo kubansko revolucionarno gibanje. Vodi ga Rafael Pino, star 32 let, osebni prijatelj Fidel Castra in njegov tovariš iz revolucionarnih bojev. Rafael Pino je izjavil, da se je Fidel Castro sprevrgel v čisto navadno orodje svojega brata komunista Raúla, dr. Ernesta Guevare in nekaterih drugih, ki sestavljajo štab Fidel Castra. Pino je dalje dejal dobesedno: "Obžalujem, da je do te spremembe prišlo, ker imam Fidel Castra rad kot lastnega brata, toda dejstvo je, da je postal čisto navadna lutka. Hočemo imeti zagotovilo, da Kuba ne bo padla pod oblast komunistov. Fidel Castro ima še čas, da odstrani komunistično nevarnost in mi imamo še čas, da bomo začeli tajno nastopati proti njegovi vladi, če je ne bo očistil." Pino je končno povedal, da je s Castrom skupaj študiral na univerzi v Habani, z njim je bil leta 1948 tudi pri nemirih v Bogoti, prav tako pa je Castra spremljal na njegovih potovanjih v Miami in Mehiko, ko je začel pripravljati revolucijo. Naglasil je, da ga je ideološko nesoglasje z njegovim bratom Raúlom in Ernestom "Che" Guevaro prisililo, da je zapustil Castrovo gibanje.

IZ TEDNA V TEDEN

Čilski zunanji minister German Vergara Donoso je izjavil, da bi bilo najbolje, če bi vse sporne zadeve glede razmejitve med otočjem v prelivu Beagle md Argentino in Čilom izročili v razsodbo Mednarodnemu sodišču v Hagu.

V **Montevideu** v Uruguayu so 1. marprevzeli oblast novi člani vladnega nacionalnega sveta s predsednikom dr. Martinom Echegoyen-om na čelu. Vsi člani vladnega sveta, kakor tudi nove uruguayske vlade pripadajo stranki belih.

Mehikanski predsednik Lopez Mateos bo Eisenhowerju vrnil nedavni obisk v prihodnjih mesecih.

Severnoameriški zunanji minister Foster Dulles, ki je pred dnevi dopolnil 71 let, je izjavil, da bo kmalu lahko znova prevzel vodstvo ameriške zunanje politike. Isto je potrdil predsednik Eisenhower, ko je dejal, da se po izjavah zdravnikov zdravstveno stanje Dullesa zadovoljivo zboljšuje.

Kubanski Batista, ki živi sedaj kot emigrant v Dominikanski republiki, bo žalostno končal. Tako mu groze njegovi bivši najožji sodelavci, ki jih je vzel s seboj v emigracijo, tam jih pustil brez sredstev, sam pa živi v izobilju in razkošju.

Tito je odplul na šolski ladji Galeb s sirijskega pristanišča Latakia proti Grčiji. Po končanih razgovorih sta Tito in Naser izdala skupno poročilo, v katerem se zavzemata za "pozitivno nevtralnost". Priporočata tudi naj bi vprašanje Berlina in Alžira rešili z medsebojnimi razgovori ter brez uporaba sile. V Atene je Tito prišel 2. t. m. Med drugim bodo govorili o poživitvi Balkanskega sporazuma.

Poljski komunistični diktator Vladislav Gomulka se čuti že toliko močnega, da lahko stopi pred kongres poljske vsedelavske (komunistične) stranke. Kongres poljskih komunistov se bo začel dne 10. t. m. Prej je sklicanje kongresa zavlačeval zaradi močne skupine stalinistov, na drugi strani so pa nanj izvajali pritisk tudi tkzv. revizionisti.

SLOVENSKI MLADINSKI PEVSKI ZBORI

Med najlepše bogastvo, ki smo ga slovenski izseljenci ponesli v širni svet je slovenska pesem. Slovenska narodna in umetna pesem. Slovenci jo pojo, kjerkoli na svetu so. Z njo izražajo svoje veselje, z njo odkrivajo tudi svoje boli. Pojo posamezniki in pojo v močnih zborih.

Ker v Argentini na področju Vel. Buenos Airesa živi veliko Slovencev, imamo samo "novi" več dobrih pevskih zborov. Za Gallusom se vrste zbori iz Ramos Mejie, San Justa, San Martina in Lanusa. Svoje zbore imajo tudi dekleta in fantje. V Mendozi pa nastopa tamošnji Slovenski pevski zbor. Ti zbori so nam pripravili že marsikako lepo uro in nam zapeli že toliko lepih slovenskih narodnih in umetnih pesmi, da jim moramo biti za to iz srca hvaležni. Hvaležni zlasti za to, ker s svojimi nastopi na eni strani širijo lepoto naše pesmi po svetu, na drugi strani pa venomer opozarjajo rojake nanjo, da pri njih nikdar ne zamre.

Poleg moških in mešanih ter dekliških in fantovskih zborov imamo pa tudi dva prava mladinska zbora, ki načrtno gojita slovensko pesem ter prirejata tudi koncertne nastope. To sta mladinski pevski zbor Gallusa in mladinski zbor v Lanusu. Tema dvema se prav lahko pridružita tudi še mladinska zbora šolskih tečajev v Ramos Mejia in San Justo. Nastopov slovenskih mladih pevcev smo bili ponovno veseli. Ne samo zato, ker so nam tako otroško občuteno zapeli, ampak še bolj zaradi tega, ker so se že tako mladi vključili v živo slovensko pojočo skupnost,, ki bo v narodnem pogledu gotovo obstala.

Zato bi bilo res želeti, da bi ob začetku slovenskih šolskih tečajev, dobili nov prirastek tudi slovenski mladinski pevski zbori, da bi se njihovo število povečalo in da bi še lepše lahko zapeli. V veselje svojim staršem, in v veselje vsej slovenski skupnosti. Saj bo edino pesem najbolj preživela čas in bo pričala o naši domovini še potem, ko nas več davno ne bo. Melodija slovenske pesmi bo pa še kar naprej živela in razveseljevala srca naših potomcev, ki morda slovenskega jezika več dobro znali ne bodo. Bodo pa vseeno dobri in pošteni ljudje.

Vse to je pred leti lepo povedal sedanji severnoameriški senator Slovenec po rodu Frank Lausche, ko je govoril v slovenščini na prireditivi Lige slovenskih katoliških Amerikancev in je naglašal:

"Kadar si sam, ko misliš, da si od vseh zapuščen, takrat se spomniš pesmi, ki ti jih je pela mati ob zibeli. Slovensko pesem slišiš in ti odleže. Na tujem ste in Amerika želi, da postanete dobri Amerikanci. In tisti, ki slovensko pesem ljubi in rad poje, bo dober Amerikanec in dober Slovenec."

OB FOTIČEVI SMRTI

O smrti biv. jug. veleposlanika v USA Konstantina Fotiča smo kratko poročali. Sedaj smo dobili o njej iz Severne Amerike še naslednje podatke:

Dne 14. februarja je kar na hitro preminul Konstantin Fotič, bivši ambasador Jugoslavije v Washingtonu. Rojen je bil leta 1891, posvetil se je diplomatski karieri in je bil med diplomati predvojne Jugoslavije cenjen kot eden najsposobnejših. Najmlajši med kolegi je postal pod Dr. Vojo Marinkovičem pomočnik ministra in potem naš stalni delegat pri Društvu Narodov, poslanik in ambasador v Washingtonu. Ob sklenitvi pogodbe, da Jugoslavija ostane nevtralna,, ki sta jo Cvetkovič in Ribentropp podpisala na Dunaju leta 1941, je Fotič demonstriral in odstopil, češ, da je s tem jugoslovanska vlada stopila na stran osi Berlin-Rim. Po puču 27. marca je bil seveda narodni junak in je nadaljeval službo. Smatral je samega sebe med vojno za zastopnika Draže Mihajloviča v Washingtonu in prišel v ostre spore s hrvatsko emigracijo. Šubašič je kot predsednik vlade Fotiča odstavil. Po vojni je bil Fotič najvidnejši srbski zastopnik v Severni Ameriki in je prevzel tudi predsedstvo Srbskega narodnega odbora v ZAD. Tu je vodil zelo samosrbsko politiko. Dosledno pa je bil proti komunizmu, proti titoistični varianti komunističnega režima v Jugoslaviji še prav posebno. Svoje medvojne spomine je zapisal v knjigi: "Vojna, ki smo jo izgubili". Zadnja leta je dopisoval v srbske liste in bil zastopnik srbstva v Washingtonu. Zato je tudi Srbska Narodna Odbrana v Severni Ameriki organizirala pogreb. Prepeljali so truplo na pokopališče pri katedrali in samostanu Srbske pravoslavne Eparhije za Severno Ameriko v Libertyville-u Ill., kjer je središče,, škofijska oblast, nekaka pravoslavna božja pot in narodno pravoslavno svetišče za Srbe v Združenih Državah in v Canadi. Pokojni Fotič je bil priden in spreten delavec, ki je idealno požrtvovalno sprejemal in reševal pretežke naloge za svoj narod. Slovence je cenil in v naših stvareh rad pomagal. Kljub temu, da se v politični smeri nismo strinjali, je ostal dober prijatelj Slovencev in lojalen sodelavec. Zapušča vdovo, ki je profesorica francoščine na Katoliški univerzi v Washingtonu in hčerko, ki je poročena z ameriškim diplomatom. Njima naše iskreno sožalje, pokojnemu večni mir!

KOROŠKA

VLADNA KOMISIJA NA KOROŠKEM

Slovensko Koroško je v januarju obiskala tričlanska vladna komisija iz Dunaja. Njena naloga je bila preučiti razmere, ki so nastale po razglasu koroškega deželnega glavarja Wedeniga z dne 22. sept. 1958. Komisija je pričela svoje delo 20. januarja. Najprej se je zglasila pri deželnem glavarju, razgovora pa sta se udeležila tudi namestnik deželnega glavarja Ferlitsch in svetnik Truppe.

Komisijo sta spremljala na terenu šolski nadzornik Haselbach in referent za dvojezično šolo pri koroški deželni vladi svetnik Just.

Komisija, sestavljena iz pedagogov in juristov, je do 31. januarja prepotovala vse ozemlje od Melvic v Ziljski dolini na zahodu pa do skrajnega konca na vzhodu, obiskala je tudi Djekše in Vovbre, ki sta najsevernejši slovenski vasi.

"Naš Tednik — Kronika" je posvetil prihodu te komisije vso pozornost. Objavil je tudi nekaj nemško pisanih člankov o šolskem vprašanju, da bi čimbolj informiral javnost o tem. Predvsem pa je postavil v zvezi s prihodom te komisije dve načelni vprašanji: Ali bo komisija hotela spoznati dejanski položaj ali pa je njena naloga prikriti kršitev prevzetih obveznosti pred avstrijsko in tujo javnostjo in drugič ali bodo imeli učitelji in šolski nadzorni organi pogum pokazati resnično stanje ali pa bodo pokazali sliko "najlepšega reda".

Komisija je obiskala res vse ozemlje in je imela dovolj priložnosti, preučiti položaj. Glede zadržanja učiteljstva je mogoče reči, da je bilo različno. Toda komisija se res ni zadovoljila samo z izjavami učiteljev in je sama spraševala učence. Tako bo komisija mogla pripraviti predloge za rešitev tega vprašanja na Koroškem. Prav tako se je mogla prepričati, da so podatki "Spomenice k šolskemu vprašanju", ki jo je predložil Narodni svet 15.11.58. popolnoma točni in resnični.

Slovenski zastopniki na Dunaju. Vicekancler dr. Pittermann, ki je zastopal odsotnega kanclerja Raaba, je 15. jan. sprejel zastopnike obeh slovenskih osrednjih organizacij. Zastopniki Slovencev so ga opozorili na neljube dogodke v zvezi z odjavami od slovenskega pouka, obenem pa izrazili svoje začudenje, da vlada ni nič odgovorila na predloge predsedniku parlamenta v januarju 1958 in tudi ne na "Spomenico", Vicekancler je dejal, da je treba najprej ugotoviti manjšino na Koroškem, kar so slovenski zastopniki odločno odklonili, ker bi tako "ugotavljanje" rodilo nov val gonje proti Slovencem, razen tega pa je obstoj manjšine itak dovolj znan iz državne pogodbe in ima vlada po členu 7 te pogodbe najprej dolžnost, da jasno določene obveznosti izpolni.

Mednarodno priznanje

V čilski prestolnici Santiago izhaja že sedmo leto odlična revija "Estudios sobre el comunismo". V njej objavljajo svoje razprave o komunizmu, njegovem političnem, gospodarskem in socialnem sistemu, najboljši poznavalci komunističnih prizadevanj v posameznih državah. V tem pogledu spada revija, ki izhaja kot trimesečnik v španščini, med najboljše tovrstne resne publikacije v svetu, iz katere človek lahko vedno črpa zanesljive podatke o vsem, kar se pod komunisti dogaja v zasužnjenih deželah, pa tudi kako komunisti pripravljajo sužnost ljudem v svobodnih državah in pod čegovim vodstvom.

In v tej svetovno znani in upoštevani reviji je v letniku VII. štev. 23. za mesece januar-marec 1959 v zaglavju "Revista de libros" prikazan tudi jubilejni Zbornik-Kolekar Svobodne Slovenije za 1958. Poročilo o njem je napisal S. de M. Istočasno s prikazom glavne vsebine Zbornika je ocenjevalec bralcem te revije prikazal tudi vso slovensko problematiko ter jih tako seznanil s prejšnjo in sedanjo usodo slovenskega naroda.

Poročilo se v prevodu glasi takole:

"V svobodnem svetu je relativno malo znana usoda 1.492.964 prebivalcev, ki žive na površini 20.298 kv. km, po štetju iz leta 1952 v Sloveniji, eni šestih nacionalnih republik, v sedanji komunistični Jugoslaviji.

Slovenci predstavljajo najbolj zahodno vejo južnih Slovanov. Na sedanjem področju so se naselili ob preseljevanju narodov od VI. do VIII. stoletja, toda za razliko od Hrvatov in Srbov se jim v dolgi zgodovini ni posrečilo, da bi si ustvarili neodvisno državo. Aristokracija in buržuazija je bila pod nemškim vplivom (glej: "Estudios sobre el comunismo" štev. 11, El marxismo y el problema de las nacionalidades), med tem, ko so kmetje, ki še danes predstavljajo 61% ljudstva, zavedajoč se svoje narodne individualnosti,, ohranili svoj jezik in slovenske običaje.

Moderna politična slovenska zgodovina se pričenja leta 1848, ko so Slovenci, razdeljeni na razne avstrijske province (Štajerska, Koroška, Kranjska, pokrajine Gorica, Trst in Primorje) začeli politično borbo za združitev.

Slavni francoski etnograf Bertrand Auerbach je v drugi izdaji svojega dela "Les races et les natonalites en Autriche-Hongrie" (Librairie Felix Alcan, Paris 1917), dela, ki je važno in aktualno še danes, ker obravnava osnovne probleme Podonavja, računal, da je bilo Slovencev pred začetkom prve svetovne vojne 1.250.000.

Z razpadom Avstro-Ogrske leta 1918, se je večina Slovencev (Dravska banovina s površino 17.372 km² je imela 1.144.194 prebivalcev po štetju iz leta 1931) priključila novi Državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, med tem, ko je Slovence, ki žive na področju med mejo nove države in mejo prejšnje Avstro-Ogrske priključila v svojo državo Italija ter je iz tega področja napravila provinco Venezia Giulia.

Po drugi svet. vojni so jugoslovanske zahteve proti zahodu imele uspeh in zato danes Slovenci predstavljajo kompaktno etnično skupino v svoji narodni republiki, zlasti, ker so nemške manjšinske skupine v Kočevju, Celju in Mariboru preselili odnosno napodili, slovenske manjšine izven Slovenije, razdeljene med Avstrijo, Italijo in Madžarsko pa predstavljajo okoli 180.000 ljudi. Toda nad to slovensko skupnostjo, ki je 100% katoliška vlada komunistični režim kot posledica zavezniških sklepov v Teheranu in Yalti.

Ne bo odveč, če omenimo, da so pri volitvah v ustavodajno skupščino Države Srbov, Hrvatov in Slovencev —t. j. edinih svobodnih volitvah, ki so bile v tej državi — leta 1920, ko so se čutili še vplivi ruske revolucije, komunisti dobili 200.000 glasov, t. j. 16% od vseh oddanih glasov v državi in je bilo izvoljenih 58 njihovih poslancev za ustavodajno skupščino; toda v Sloveniji, v najbolj industrializirani pokrajini v vsej državi (železarne, rudniki, gozdna industrija, kemija), so komunisti dobili samo 15.5%, t. j. 5 od 40 poslancev (večino je vedno imela Slovenska ljudska stranka s krščansko-demokratsko usmerjenostjo). V Srbiji so komunisti dobili 15% glasov, t. j. 17 od 97 poslancev, v Hrvatski 6.5%, t. j. 7 od 93 poslancev (Na Hrvatskem je imela Hrvatska republikanska kmečka stranka vedno ogromno večino, kar je zasluga bratov Ante in Štefana Radiča; slednjega je umoril predstavnik velesrbske politike leta 1928: v Bosni in Hercegovini pa, kjer je prebivalstvo razdeljeno po verah muslimani in katoliki — ki so Hrvati — in pravoslavni — Srbi, so komunisti dosegli najmanjši uspeh: samo 5% oddanih glasov v vsej Bosni in Hercegovini, t. j. 4 od 65 poslancev za ustavodajno skupščino).

V Črni gori, deželi, ki ni imela nobene industrije, so komunisti dobili skoro 40% oddanih glasov, t. j. 3 od 10 poslancev, medtem, ko so v Makedoniji (kjer Makedonci niso mogli nastopiti s svojo neodvisno listo) komunisti dosegli 36% oddanih glasov, t. j. 15 od 36 poslancev v ustavodanjno skupščino (glej: Tomašič, National Communism and Soviet Strategy, Washington 1957, p. p. 17-18 in "Estudios sobre el comunismo" št. 17).

Zaradi komunistične invazije v Jugoslavijo, je bilo veliko tistih, ki so si izbrali svobodo in so iskali azil v prekomorskih deželah.

Močna in dobro organizirana slovenska skupina v Buenos Airesu, ki jo v glavnem sestavljajo novi naseljenci, protikomunistični begunci, se udejstvuje uspešno na vseh področjih: Ustanovili so bogoslovje, ki je važno kulturno središče za vso Južno Ameriko že po tradicionalnem poklicu slovenskih mladeničev za duhovski stan; mešani zbor Gallus ima velike zasluge za širjenje slovanske glasbene kulture, med tem, ko se skupina dobrih predvojnih časnikarjev iz Slovenije, ki živi danes v suženjstvu, zbira okoli Svobodne Slovenije, glasila protikomunističnih Slovencev, razkropljenih po vsem svetu.

Pod uredništvom urednikov gg. Miloša Stareta, Joška Krošlja, Janka Hafnerja, Pavla Ranta in Pavla Fajdige, je izšel v skrbni izdaji deseti Zbornik - Koledar za leto 1958, ki objavlja kot prejšnji dragocene literarne in politične prispevke svobodnih Slovencev, ki nam istočasno nudijo panoramo številnih problemov, ki jih imajo mnoge slovenske skupine na petih kontinentih.

Med razpravami se odlikuje poslanica starega škofa v izseljenstvu iz slovenske prestolnice Ljubljane, Msgra dr. Gregorija Rožmana pod značilnim naslovom "Za nas ni bodočnosti v domovini", kajti Msgr. dr. Rožman naglaša: "V svobodi more človek razviti vse svoje sile, izrabiti svoje sposobnosti in doseči višjo raven. Te možnosti v zasužnjeni domovini vsaj v tej širini ni. Tudi ta razlika med "begunci" v tujini in med rojaki v "svobodni" socialistični domovini obtožuje komunistični režim."

Iz članka "S krščansko demokracijo v bodočnost" (Pavle Rant) je razvidna velika delavnost predstavnikov Slovenske ljudske stranke v begunstvu, ki so sodelovali na mednarodnih krščansko-demokratskih kongresih v Strassburgu, Rimu, Castilioncellu, Parizu, Londonu, New Yorku, Arrezu in nedavno v Sao Paulu, kjer so g. dr. M. Krek in delegati slovenske mladine povzdignili svoj glas proti komunistični diktaturi v Jugoslaviji.

Anonimni gospodarstvenik (I. A.) obravnava vprašanje samouprave delavcev v socialističnih podjetjih v Jugoslaviji. Podaja resno območje teh "progresističnih" ukrepov, o katerih se širijo tendenciozne informacije z uradne strani celo med kriolske krščanske-demokrate. Obširna analiza položaja "Kmetijstva v LR Sloveniji v letih 1945-1955" pa prikazuje agrarno reformo in poljedeljske rezultate v državnem, zadružnem in privatnem sektorju. Načenja probleme proizvodnje, konzuma in cen poljedeljskih proizvodov. Objavlja značilne podatke o narodnem dohodku in njegov odgovarjajoči del za kmetijstvo, katerega zmanjšana proizvodnja je sad birokratske planifikacije, ki za vsako ceno pospešujejo industrializacijo in to na škodo kmetijstva. Obe razpravi zaslužita, da bi bili še bolj razširjeni, kajti nedavne publikacije, take kot n. pr. knjiga C. Bobrovskega, Le Yugoslavie Socialiste (Du plan Quinquenal de 1947 au Bilan de 1955), izdana v zbirki Knjig Ustanove za politične vede (Libraire Armand Colin, Paris, 1955) z marksistično tendenco, ki se naslanja izključno na uradne podatke ter je malo kritična, služi samo širjenju zmotnih predstav, zlasti o dveh omenjenih važnih problemih zlasti s poudarjanjem navideznih uspehov jugoslovanskega "progresističnega" dirigiranja.

Zbornik prinaša celotno besedilo pogodbe med Anglijo in Titom za repatriacijo beguncev, sklenjeno poleti 1947, se pravi, malo prej, ko je nastal znani spor v sovjetski družini (1948). Posledica tega dogovora je bila, da so morali številni ugledni protikomunisti zapustili britansko zasedbeno zono v Avstriji, na drugi strani pa je sprožil brez števila protestov z vseh strani, naj napravijo konec komunističnim zverstvom. Komunisti so namreč zainteresirani, da zatro sleherni odpor in paralizirajo akcijo beguncev.. Objavljeno je besedilo odgovora angleškega predstavnika pri sv. stolici z dne. 31. decembra 1947, iz katerega je razvidno, kar mnoge preseneča, "da je popolnoma izmišljena govorica, da bi bili Angleži 11.000 Slovencev izročili Jugoslaviji", ko pa je znano, da obstoja celoten seznam, z imeni in priimki oseb, ki so izginile maja meseca 1945 ob zaključku druge svetovne vojne, t. j. celotnih formacij Slovencev, ki so bile predane jugoslovanskim komunistom, kakor tudi hrvatski vojaki in civilisti v še mnogo višnjem številu okoli 100.000 (glej "Estudios sobre el comunismo" štev. 19, pričevanje avstrijskega zgodovinarja R. Kiszlinga v svoji nedavno izdani knjigi "Die Kroaten"). Tako so Titovi krvniki izvršili enega največjih zločinov v zgodovini, ko so brez usmiljenja pobili na tisoče razoroženih vojakov in civilnih beguncev.

Prof. dr. Bogumil Vošnjak, ugleden politik in diplomat, v Zborniku objavlja svoje osebne spomine o Jugoslovanskem odboru v Londonu med prvo svet. vojno in o Krfski deklaraciji z dne 20. julija 1917, ki bi naj bila osnova bodoče ustave Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ker pa niso spoštovali sklenjenih dogovorov med tedanjimi predstavniki v emigraciji treh vej južnoslovanskih narodov, je imela ustava Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z dne 28. junija 1921 usodne posledice z uvedbo strogega centralizma, ki so ga vodili velesrbi, kar je v zadnji instanci utiralo pot za prihod komunizma.

Položaj Slovenije v mračni sliki jugoslovanske komunistične sodobnosti, kot je razvidno iz številnih dogodkov, ki jih registrira Zbornik za 1958, ima olajšanje v dejstvu, da slovenski narod sestavlja homogeno etnično skupino z visoko katoliško kulturo, trda kost, za glodanje komunistom, med tem pa v inozemstvu slovenska skupina, kulturna, vztrajna in delavna, uživa splošne simpatije zahodnih demokracij.

Glede stika s španskim svetom je pa treba naglasiti pomoč Socialne ustanove za inozemske begunce, ki je omogočila, da je znatno število slovenskih dijakov moglo dokončati svoje študije na raznih vseučiliščih in drugih zavodih v Španiji. Posebej je treba omeniti skupino, ki uživa gostoljubje zavoda Colegio Mayor de Santiago apostol v Madridu, kjer so slovenski fantje, ravno tako kot njihovi hrvatski, poljski, slovaški in ukrajinski tovariši in tovariši iz drugih držav za železno zaveso, vključno nacionalistično Kitajsko, v času, ko so se pripravljali na bodoče poklice, doprinesli znaten delež za poglobitev kulturnih stikov s španskim svetom z delavnostjo na raznih področjih.

Ob zaključku tega prikaza smatramo za umestno poudariti, da bi bilo po uspehu, ki ga je Zbornik Svobodna Slovenija dosegel v zadnjih desetih letih, brez dvoma zanimivo, če bi razprave, ki so objavljene v Zborniku, bile prevedene in izdane v jeziku držav, ki so sprejele cenjene in dobro izbrane slovenske skupine v svobodnem svetu".

ARGENTINA

V Argentini je sedaj v teku akcija nasprotnikov privatnih univerz, da bi zadnjo vladno odredbo za izvrševanje čl. 28 v vseučiliškem zakonu, ki omogoča ustanavljanje privatnih univerz, proglasili za protiustavno. Glavno akcijo vodi buenosaireška univerza z rektorjem Risierijem Frondizijem, bratom predsednika vlade. Na zadnji seji vrhovnega vseučiliškega sveta so govorili o tem, koga bi poslali v odbor pravnikov, ki naj bi ugotovila protiustavnost omenjene vladne odredbe. Ko se je začela o tem razprava, je vseučiliščnik, ki pripada skupini humanistov, v znak protesta zapustil zborovanje. Rektor univerze je korak dotičnega akademika označil za "psihološko zanesenjaštvo starostne dobe, ki še ni zgrajena". Rektor univerze je skrajni levičar.

Argentinski škofje so na zadnjem letnem mestanku sprejeli tudi skupno odločno izjavo proti masoneriji in komunizmu. Objavili so jo šele v nedeljo 1. marca. V njej navajajo izjave posameznih papežev proti masonom ter omenjajo sklepe, sprejete na IV. medameriški konferenci masonov leta 1958 v Santiagu v Čilu. V njih masoni zatrjujejo, da bodo vedno podpirali svoje člane, da bodo dosegali visoke položaje v javni upravi. Dalje v njih poudarjajo, da je treba povsod pojačati borbo za laicizem ter je treba v tem pogledu vplivati na posamezne politične tsranke, kat. Cerkev pa uspavati, da ne bi preveč odločno nastopala proti njim. Na istem mednarodnem sestanku so masoni tudi naglasili, da oni in komunisti v Južni Ameriki zasledujejo iste cilje, zato je pa tudi treba doseči med obema največjo možno harmonijo v skupni akciji. Naglašajo pa, da je treba paziti, da javnost ne bi zvedela za zvezo masonov s komunisti. Škofje nadalje argentinske vernike opozarjajo, da bodo masoni in komunisti imeli v kratkem v Montevideu v Uruguayu tkzv. drugi mednarodni kongres "za svetovno bratstvo". Končno argentinsko mladino, očete in matere svare pred veliko nevarnostjo, ki jo za versko in moralno življenje predstavljajo tako masoni, kakor komunisti ter proglašajo tako masonerijo, kakor komunizem, za sovražnike argentinskih tradicij in bodoče argentinske veličine.

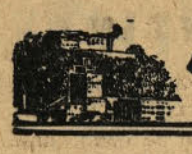

Novice iz Slovenije

Proračun LR Slovenije za leto 1959 dosega višino 11 milijard 312 milijonov dinarjev. V tej višini so predvideni dohodki, pa tudi izdatki. Proračun je od lanskega za 13% večji.

V LR Sloveniji so komunisti pripravili zakon, s katerim bodo odvzeli privatno prakso tudi veterinarjem. Prej so to storili že z zdravniki.

Dr. Vojeslav Mole, redni profesor na krakovski univerzi, je nedavno izdal monografijo o Tizianu.

Akad. kipar Ivan Napotnik, doma iz Šaleške doline, je slavil 70 letnico rojstva. Za ta življenski jubilej so pripravili veliko razstavo njegovih del ter umetnin drugih slovenskih slikarjev in kiparjev. Skladatelj Anton Lajovic je pa slavil 80 letnico.

Pri komunistih ni važno ali ima jo ljudje najpotrebnejša sredstva za vsakdanje skromno preživljanje, važno pa je, da imajo vedno zadosti sredstev za svojo propagando in za proslavljanje dogodkov iz svoje partije. Tako bodo stale letošnje proslave 40 letnice komunistične stranke težke milijone. Sedaj so sklenili, da bodo izdelali še poseben film "človek svojega časa", v katerem bo prikazano življenje in delo komunističnega ideologa pok. Moše Pijade-a.

Galeb je najdražja ptica v Jugoslaviji. Tako gre doma od ust do ust. S tem pa ljudje mislijo ladjo, ki nosi ime po lepem morskem ptiču galebu. S to ladjo namreč maršal Tito vedno potuje v inozemstvo. Sedaj je bil z njo na štirimesečnem potovanju po državah Dalnjega Vzhoda. Tako potovanje stane milijone in milijone, kajti ladjo Galeb spremljata vedno še dve drugi ladji s popolnimi posadkami. Ladjo Galeb so pa nadalje tudi tako preuredili, da ima maršal s svojo ženo in spremstvom vse ugodje. Da bi pa ta maršalova potovanja ostala ohranjena tudi za zgodovino, so poskrbeli komunisti. Tako Tita na ladji Galeb scpremljajo filmski snemalci iz "Filmskih novosti", ki maršala filmajo pri njegovem vsakdanjem delu na palubi ali v kabini in sploh vsak dogodek, ki se na ladji odigra. Razen teh snemalcev so Filmske novosti poslale vnaprej v Djarkarto v Indonezijo še posebnega snemalca, da ja ne bi zamudil kakega važnega trenutka ob Titovem prihodu v to indonezijsko državo.

Na občnem zboru Društva slovenskih književnikov je bil izvoljen za predsednika Matej Bor, za tajnika pa Tone Pavček. Na občnem zboru so poročali, da je 23 članov tega društva lani izdalo 27 novih del, kar da je manj kot v letu 1957, ko so izdali 35 novih slovenskih del.

"Sled naših senc" je naslov novi pesniški zbirki Mateja Bora, ki je izšla pri Cankarjevi založbi. Državna založba Slovenije je pa izdala prvo samostojno pesniško zbirko Toneta Pavčka "Sanje živijo dalje".

Po sklepu plenuma CK Zveze komunistov Slovenije bo IV. kongres slov. komunistične stranke koncem maja ali v začetku junija.

Prvakinja ljubljanske opere Vilma Bukovec je dobila povabilo od milanske opere Scala za nastop v naslovni vlogi Smetanove opere Prodana nevesta. Za njenega partnerja je bil določen eden najboljših sedanjih italijanskih tenoristov Di Stefano. Kot dirigent je bil napovedan Lovro Matačič.

Na občnih zborih kmetijskih zadrug na Gorenjskem je bila ponekod udeležba zelo slaba. To so ugotovili poročevalci v ljubljanskih listih, kjer je zapisano: "Marsikje zbor zaradi premajhne udeležbe sploh ni bil sklepčen. Zanimiv je recimo primer Šenčurja. Tu so že dvakrat sklicali občni zbor, vendar vselej brez uspeha. Če iščemo vzroke tako majhnega zanimanja članov kretijskih zadrug, ugotovimo kaj čudne pojave. Doslej so, recimo, prisotnim na občnih zborih Kmet. zadruge Šenčur delili po pol kranjske klobase in 2 dcl. vina. Letos pa tega ni več. Posledica: abstinenca. Podobno je bilo v Voklem, kjer zadružniki niso dobili kot običajno po pol kg sladkorja, pa spočetka niso hoteli priti na občni zbor". Pisec poročila se vprašuje: "Kje je tu zadružna zavest?" Odgovor bi si dal lahko kar sam, kajti v zadrugah, ki niso prave svobodne zadruge, tudi pravega zadružnega duha biti ne more!

Zvezni izvršni svet je imenoval člane upravnih odborov Jugoslovanske investicijske banke in Jugoslovanske kmetijske banke. V investicijski banki je podpredsenik Anton Bole, član izvršnega sveta Slovenije, člana upravnega odbora sta pa med drugimi Sergej Kraigher, član zveznega izvršnega sveta in Franc Simonič, zvezni poslanec. V upravnem odboru Jug. kmet. banke sta pa med drugim Jože Ingolič, predsednik Glavne zadružne zveze Slovenije in zvezni ljudski poslanec ter Franc Lubej, predsednik okrajne zadružne zveze v Celju. V upravni odbor TANJUGA — Telegrafska agencija nove Jugoslavije — je pa bil od slovenskih komunistov imenovan državni podsekretar za finance Zoran Polič. V predvojni Jugoslaviji smo imeli v Beogradu agencijo Avalo.

Postojnsko jamo je lani obiskalo 240.000 gostov. Med njimi je bilo 54.000 tujcev. Za ogledanje te svetovnoznane jame služi podzemska železnica, ki pa razpolaga samo s tremi vlaki. Da bi zvišali še bolj obisk Postojnske jame, nameravajo jamsko železnico razširiti ter nabaviti še več vozov. S tremi vlaki so doslej mogli dnevno prevoziti samo 2160 oseb. Ob nedeljah je prišlo v Postojno do 3.400 obiskovalcev, ki so dostikrat prišli zastonj, ker si jame niso mogli ogledati.

Umrli so. V Ljubljani: Franc Žgur, Jakob Gale, posestnik, Franc Jelenec, žel. uradnik v p., Ivanka Česnik, roj. Čarga, Marija Osterc, roj. Kosec, Ida Mohorč, roj. Lichtenberg, Andrej Lavrič, prevoznik, Viktor Pene, slaščičarski mojster, Malči Škapin, roj. Ogrinc, vdova po odvetniku, Marija Brečko, roj. Šerjak, Anton Kenda, upok. Franc Lah, strojevodja v p., Terezija Soklič, roj. Benedejčič in Nadica Kolenc v Trebnjem, Josipina Smodej, vdova po notarju v Vel. Laščah, Angela Vidic, roj. Trpina v Radovljici, Janez Tovornik, avtoprevoznik na Planini, Ivan Zorko na Vranskem, Katarina Poljanec na Bledu, Jožefa Lahovnik na Prevaljah, Franja Gorišek v Mariboru, Ivan Jagič, upok. v Štepanji vasi, Alojz Kavšek iz Metnaja, Matko Bruner pos. in gostilničar na Jesenicah, Franc Kociper, modelni mizar v Kamniku, Miroslav Čekada, učitelj v Rimskih Toplicah, Jože Lukmar iz Hrastnika, Frančiška Flere, roj. Stražar v Trbovljah, Franc Seljak, strojevodja na Jesenicah, Friderik Viher, okrajni načelnik v p. v Vuzenici in Janez Škrjanc, posestnik v Bizoviku.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebne novice

Vseuč. profesorja g. dr. Ivana Ahčina, ki se zdravi v bolnišnici Fernandez v Buenos Airesu, so v soboto dne 28. februarja operirali. Vsi rojaki mu iskreno žele, da bi čimprej popolnoma ozdravil.

G. župnik Franc Novak, doslej hišni duhovnik v sestrski hiši v Ramos Mejia, je imenovan za upravitelja mestne župnije v Ituzaingo. Čestitamo.

V Bella Vista je po večmesečni hudi bolezni umrl dne 3. februarja staronaseljenec Gabriel Krivec, doma iz Sv. Lucije ob Soči. V Argentini zapušča ženo vdovo in dve poročeni hčerki. Naj počiva v miru.

Poroka. V župni cerkvi v mestu Ramos Mejia sta se 26. februarja poročila g. Andrej Peršič, doma iz Idrije, in gdč. Esther Huck. Priči sta bila g. Stanko Gnezda in ga Ivana Stubbe. Novoporočencema čestitamo in želimo veliko sreče.

SLOVENCI PO SVETU

BRAZILIJA

Januarja meseca se je mudil med nami v Sao Paulo in okolici č. g. Ludvik Ceglar. Prišel je pred letom iz Čila in je nastavljen ca 500 km od S. Paula. Svoj "dopust" pa je uporabil, da je dan za dnem obiskoval Slovence in tako v kratkem času spoznal veliko število tako staronaseljencev kakor tudi novih. Povsod je bil zelo lepo sprejet. "Novi", ki so sedaj že nad deset let v Braziliji, so nekateri šele po teh letih lahko govorili s slov. duhovnikom. Uspeh njegovega res skrbnega zanimanja se je pokazal tudi pri naslednji skupni maši. Število se je močno zvišalo, če ne podvojilo. Pri vseh njegovih potih so ga izmenjaje spremljali novi, ki imajo največ poznanstva in stikov s Slovenci.

G. Radu Paternostu in gospe Milki, roj. Bukovec se je rodil krepak fantek. Krstil ga je. g. L. Ceglar na ime Anton Boris pred slov. mašo. Za botra sta bila ga. Elca Bernik in g. Vinko Mirt. Srečnim staršem naše najboljše čestitke.

V **Guarulhos** pri S. Paulu je umrl v visoki starosti, skoraj 90 let, g. Anton Soban iz Bilj pri Gorici. Pokojni je živel pri svojem sinu Rajmundu 22 let, kateri je ves čas zgledno lepo skrbel zanj. Pokojni zapušča v Braziliji sinova Rajmunda in Davida, v Argentini sinove Rudolfa, Ivana in Radovana, v Angliji hčerko Marico, v Egiptu hčerko Panico in v Sloveniji na domu hčerko Emilijo. N. m. p.

KANADA

V New Torontu je podružnica slovenske fare Marije Pomagaj. Kardinal James C. Mc. Guigan je namreč dovolil, da smejo Slovenci v tem kraju organizirati redno nedeljsko službo božjo. Prva maša za Slovence v dvorani pod cerkvijo Kristusa Kralja v Long Branch-u je bila 28. decembra. Skrb za slovenske vernike pri podružnici v New Torontu je do nadaljnjega prevzel prvi kaplan v slovenski fari g. Janez Kopač C. M.

Pri slovenski fari v Torontu so začeli z nabirko za nakup hiše za slovenske usmiljenke. Sestre se bodo v župniji posvečale slovenskim otrokom v slovenski šoli, skrbi slovenskih deklet in bolnikov po župniji. Sčasoma bodo prevzele tudi vodstvo dnevnega otroškega zavetišča.

Novi Slovenci v Kanadi. Krščeni so bili: Franc Pezdir, sinček Franca in Marije r. Celar; Kristina Elizabeta Marija Brajša, hčerka Vladimirja Stojana in Marije Ane r. Mauer; Bernardka Marija Muhič, hčerkica Antona in Marije r. Perovšek; Dany Joseph Brožič, sinček Ivana in Rozalije r. Farkaš.

Nove slovenske družine. Poročili so se: g. Viljem Reček in gdč. Hermina Lang, oba od Sv. Jurija v Prekmurju; g. Štefan Tibaut iz Črensovcev in gdč. Marija Tkalec iz Trnja pri Črensovcih; g. Janko Seles iz Sajuč in gdč. Avgušti-na Podbrežnik iz Štrirovca pri Št. Ilju v Slov. goricah; g. Jože Vojska in gdč. Vida Koderman, oba iz Domžal na Gorenjskem; g. Ignac Glatz iz Podpreske pri Loškem potoku in gdč. Veronika Medle iz Šentjerneja na Dolenjskem; g. Alojzij Platnar z Iga pri Ljubljani in ga. Angela Ciber r. Paznar iz Želimelj.

V slovensko farno življenje so se vključili. Fantje poedinci: g. Stanko Pahulje iz Dolenje vasi pri Ribnici; g. Janez Adamič iz Dobrepolja; g. Bogomir Babič iz Dobrepolja; g. Simon Rebernigg iz Ravne na Koroškem; g. Anton Matejkovič od Sv. Jurija ob Ščavnici; g. Janko Seles iz Sajuč pri Postojni; g. Ivan Matkovič, g. Frank Kastelic iz Vine pri Novem mestu, g. Hilarij Srebrnič.

Dekleta poedinke: gdč. Sonja Bubnič, gdč. Alojzija Sinjar in gdč. Mary Kriss.

USA

V Clevelandu sta se poročila g. Pavel Košir in gdč. Cecilija Ošaben. Za priči so bili Mihaela Ošaben, Marija Žakelj, Jože Košir in John Zakrajšek.

Rojaki v Čikagu so postavili na oder Gogoljevo komedijo "Ženitev". Igrali so za Ligo.

V Domu duhovnih vaj odnosno v Romarskem domu pri slovenskih frančiškanih v Lemontu gradijo novo kapelo. Posvečena bo spominu dveh za slovenski življenj v Severni Ameriki zaslužen mož-dohovnikov p. Kazimirju Zakrajšku in p. Aleksandru Urankarju. Zgraditev kapele in prenovitev Romarskega doma bo stala 90.000 dolarjev. Za kritje teh stroškov slovenski frančiškani v Severni Ameriki zbirajo prispevke v posebni Spominski sklad.

Dr. Bogumil Vošnjak, podpredsednik NO za Slovenijo, je po novem letu obiskal župnika slovenske fare sv. Janeza v Milwaukee g. Klavdija Okorna. G. dr. Vošnjak je, kot smo že poročali, koncem lanskega leta po naročilu ameriškega zunanjega ministrstva obiskal razna begunska taborišča v Italiji in Avstriji,

(Nadaljevanje na 4. strani)

Vsak teden ena

ZAPRTA SO NJENA OKENCA

Zaprta so njena okenca
in ona spi božji sen.
A kje bi jaz spal, kako bi jaz spal?
Pod milo nebo grem ven.

Tu, tam se utrne zvezdica
kot solza iz oči,
o krasni ljubezni šepečejo
bleščeči tisoči.

Med njimi kakor srebrn čoln
pa plove bledi ščip,
smehljajo se mu zvezdice,
ko skrije se za hrib.

A da bi mojo znali bol
bleščeči tisoči,
od smeha bi jim padale
solzice iz oči.

STANKO MAJCEN 4

Bogar Meho in Marija

"Delati noče?"

"Kdaj pa je še kak umetnik rad delal? Saj so vsi enaki: da bi se samo delalo, tisto že, ampak da bi se oni česa lotili, o Bog varuj!"

Zapored so se nam bile zapičile besede v možgane in nismo jih mogli sproti izpukniti: jetika, gladovanje, strah pred delom... čudni ljudje, ki jih vse troje napade hkrati! Kako naj se branijo? Še Bog, da žive! In kdaj ga lahko obiščemo?

"Zdaj se ga ogibljite, zapira se in se skriva, ker mu ni mar človeka. Kadar bo utrdelo, kar je zdaj mehko v njem, bo že zopet za med ljudi. Zlasti vi otročiči bi ga zadeli neprijetno, ker se mu je prav pri vas zgodilo tole..."

"Kaj se mu je pa zgodilo pri nas, Miholjka?"

"I to, da je svoje sanje postavil na polico in da jih je moral zopet odnesti. Varujte se ga, dokler je v dvojnem ognju."

"V kakšnem dvojnem ognju, Miholjka? Ne razumem vas."

"Ogenj strelja nase sam, in ogenj streljajo nanj oni, svet, ali kakor se mu že pravi... Sanjal je in zdaj ima nesrečo od teh svoji sanj. Zase bi jih bil obdržal, zase, in še enkrat: zase, namesto da jih razodene svetu, ki mu mar sanj kolikor sráčjaka. Siromaki so ti umetniki, kmečki in drugi, pravi siromaki pred seboj in pred svetom... Razklepetala sem se ravno dovolj, da lahko grem domov, pa hvala za pijačo."

Miholjka je odrsela, ozrla se še po mizi, ki je bila za njo sedela, in se odzibala po vrhu, svesta si, da je odložila 'pri otrocih', kar jo je težilo, da pa breme ni bilo kdo ve koliko in da 'tudi otroci ne bodo omagali pod njim; usoda je pač usoda, umetniška pa še posebno.'

Z Miholjko smo opravili, z Mehom nas je opravek še čakal.

"Če je tako bolan, da ne moremo k njemu?" smo spraševali prek sosedov. "Počakajte še dan, dva, pa boste prišli naravnost h koncu," se odgovarjali na vsa usta.

Konec pa še ni bil tako blizu; brez vseh ovir smo vstopili, nihče nam ni branil, ko smo se bližali postelji, in Meho nas je sprejel, kot da nas je že pričakoval. Nadeljali smo se spremenjenega obraza za blazini, izpitih rok na odeji, komolcev ko ptičjih klunov — pa nič temu podobnega. Meho je ležal iztegnjen in miren, kakor da mu je čakanje na konec edino trpljenje. Koder črnih las se mu je zibal nad čelom, brki so mu strleli iz nozdrvi kakor bodice, ustnico je tiščal na ustnico bridko in brez milosti, vendar tako, da je nad njima plaval še nekak nasmeh...

"Nesrečni Meho, izza Marije, tiste naše Marije, se nismo videli več, in kaj vse bi si bili imeli povedati — ali ni tako?"

Meho je zganil roko, čop nad čelom se mu je pozibal in prikazal se je zob, jak, čokat okel na suhi spodnji ustnici.

"Pa je bilo vendar tako preprosto — ali niste razumeli?"

"Razumeli že, razumeli, toda ali je bilo vsega tega treba?"

"Najbrž, ker sicer se ne bi bilo zgodilo. Zgodi se, kar se zgoditi mora... Sedite otroci z vrha!"

In sedli smo, kakor se je dalo, zakaj Mehova delavnica je bila še taka, kakor je vedno bila: brez stola in stolice, same mize z ravnili, risbami, rezili in drugim rezbarskim orodjem ter pôd, pôd svetal ko steklo in čist ko nevestina bala.

"In kam ste spravili našo Marijo?"

"Vašo?" Meho je razprl oči in nam približal pogled tik do vejic. "Vašo?"

"Pa plačano je bilo vse, tudi kip pod znožjem je bil plačan," je zinil najnepremišljenejši otrok med otroki.

Meho ni vzrojil. Preložil je glavo, kakor mu je bila navada, preden je izustil kaj tehtnega, z rame na ramo in rekel krotko:

"Plačano..."

Kar obrnili so se nam želodci pri tej besedi, in vprašalec je utihnil kakor obsojenec na smrt. Še besedo, pa pojdeš, bedak, iz izbe!

"Zdi se nam, da smemo vsaj vedeti, kam ste jo deli, to svojo Marijo. Če vi niste zadovoljni z njo, pa se vsaj prepričajte, kako je povšeči nam, preden jo zavržete!"

"Tu doli je", je pokazal Meho z dolgim prstom pod posteljo, v temo, in tam je mogel biti zavitek, skrbno povezan, v škatlo položen, odtegnjen posvetnemu očetu in njegovi radovednosti — mogel je biti, če že ni bil... škatla vsaj je bila, in to še dosti velika škatla.

Dotaknili smo se te škatle, pa smo videli na obrazu bolnikovem, da se dotikamo najobčutljivejše strune 'rajnikove'.

Še to moram priznati, da smo ga imeli za 'rajnika', ko je še čvrsto živel, odgovarjal in se hahljal našim otroškim vprašanjem.

Ne, Meho še ni bil rajnik. Vsa njegova moč se je bila strnila, da ohrani pred napadi to svojo skrivnost pod posteljo. Čedalje bolj je postajal otročji, nam otrokom povsem soroden.

"Dajte, pokažite nam vsaj dleto, ki ste z njim dolbli Marijo," smo hoteli vodeti.

"Tudi dleta ni več," se je zasmejal Meho s smehom, ki je bil podoben že goli lobanji.

"Vsaj stružje nam nasujte v predpasnik ali v žepe za spomin." Smo prosili, a Meho se nam je zarežal v prošnjo: "Tudi stružja ni, vse je razpihal vrag."

"In ideja, ideja še živi?" je zagostolel zadnji radovednež.

"Kaj veš ti, smrkavec, kaj je ideja! Da ti ne bo slabo od nje, pazi!" Tak je bil odgovor, in molk za takim odgovorom ni mogel biti kratek.

Meho je umrl in naših kratkih obiskov pri njegovi postelji je bilo konec. Ničesar ne vemo o pogrebu, ničesar o njegovi zapuščini. Zapustiti ni imel kaj, saj je bil vse, kar je imel, on sam, njegova roka, njegova pest, dleto in bat...

Miholjka je še prihajala na vrh, že zato, da se ne pretrga spomin, ki se je gojil na rajnika pri nas in pri njih.

Sedela je tako neke nedelje popoldne za kamnitno mizo na kamnitni klopi, pa nikomur ni seglo v glavo, da bi dvomil o resničnosti tega, kar je pripovedovala.

"Takole nisem smela sedeti pri njegovi postelji, kakor zdaj sedim. 'Ne tja, semkaj sedi, Miholjka,' me je popravil, 'tam sedi Gospa, kadar pride.'

'Tedaj gospe sprejemaš na svojo zadnjo uro?'

'Pa še kakšne gospe! Je samo ena edina in ta ne izostane. Prišla je in še bo prišla: njeno ime je sveto.'

'Samo, da se ti ne blede, mojster Meho, učen, kakor si.'

'Ne blede se mi, Mihojlka; ona je prišla, ki mi je že zdavnaj obljubljena. Nisem se je ustrašil, ker sem vedel, da pride za konec. Prej ni mogla priti. In morda je prav zato tako nedopovedljivo lepa, ker pride h koncu, ko je človek že okusil vse, prebavil vse, naveličal se vsega in mu je samo še do zadnje lepote... Oh, kako je lepa! Nisem vreden, da govorim o njej. Greh je bil, da sem jo skušal upodobiti. Rezal sem jo v les samo enkrat v življenju in še za takrat mi je žal. Nisem storil prav. Zameril bi se ji bil, da ni tako nesebično dobra, tako brezskrbna za svoje čare... In to človeka omami do pijanosti, če stopi predte lik, ki se niti ne domišljuje, da je lep, niti ne stopi predte zato, ker je lep, in ugotoviš samo mimogrede, da je poleg milosti, ki sijo iz njega, lep do brezumnja...

Presedla sem se, ker mi je bilo hudo poslušati tako govorico, pa me je z mesta okaral:

'Miholjka, presedi se semkaj, tam sedi, Gospa, kadar pride.'

In še tik pred smrtjo — mislim, da se mu je iztekalo že zadnjih petnajst minut —: 'Miholjka, ne sedi tam, tja sede Gospa, kadar pride...'

In še danes ljubi otroci, verujte mi, da si ne upam sesti na mesto, ki mi je bilo prepovedano, čeprav mojstra ni več in je že tam, od koder se gotovo več ne vrne. Ne, ne upam si...

To so sanje umetnikove, vidite, in naj mu bo mir in večni pokoj, ki ga tako zelo potrebuje."

S tem je Miholjka končala povest o svojem najemniku, dodala pa je v splošno in koristno ravnanje vsem, ki bi se na take najemke še namerili, tele modre besede:

"Obrt pa sem odjavila še tisti dan, ker sicer bi jo plačevala jaz. Meho namreč ni bil mojster, temveč pomočnik, obrtni list pa je imel na ime mojstra Pankraca Miholja, mojega rajnega moža..."

Kako se reče

Rešitev "uganke": posoda za sladkor — sladkórnica (šp.: azucarero, nem., Zuckerdose), posoda za sol — solnica (salero, Salzfass). Če ima posoda luknjice, da se sladkor ali sol siplje ven, se imenuje **sipalnik za sladkor, sipalnik za sol.** Stojalce za zobotrebce — **zobotrébnica.**

Ob tej priliki bi omenil, da SP (Slovenski pravopis) dovoljuje rabo besede **cuker.** Dobili smo jo od Nemcev (Zucker), a ni nemška, ampak grškega izvora. Postala je mednarodna, saj jo srečujemo v raznih jezikih, seveda v malo spremenjeni obliki (šp. azúcar, angl. sugar, fr. sucre, ital. zucchero). Ravno tako niso prepovedane izvedenke: **cukrov, cukren, cukrast, cukrar, cukrarna** itd. Mislim pa, da bi bila v skrbnem, literarnem jeziku primernejša raba domačega izraza sladkor, cuker pa v preprostem, občevalnem jeziku. V navodilu za uporabo SP je zapisano, da s prejetjem kake besede v SP, ni nič rečeno o njeni jezikovni vrednosti (ali je beseda domača, izposojena, tuja, potrebna, nepotrebna, ljudska, papirnata ipd.). Tako n. pr. se vigred (pomlad) rabi le pesniško.

Menos mal — (še) dobro). Ta španski izraz pomeni nekaj dobrega pri slabem dogodku, slabi stvari. Morda bi bil v kakem primeru primernejši kak drugačen prevod, a na splošno ustreza gori navedeni. Primer: A Juan le robaron dinero. Menos mal que no tenía mucho encima.

LICUADORA — (KUHINJSKI) MEŠALNIK (izgovori: mešáunik).

Že dalj časa sem se želel lotili "licuadore", a sem odlašal, dokler nisem ugotovil, kakeri izraz je najpravilnejši oziroma najbolj v rabi. **Mešalni kozarec, mešalec** in **mešalnik** — te tri besede so si utirale pot, zmagala pa je, kot kaže, zadnja. Morda bo kdo rekel, da je v Argentini rojeni "vtekočilnik" boljši kot "mešalnik". Gotovo je, da prvi izraz ni slab, a se mi vseeno zdi prav, da ga zavržemo in sprejmemo tistega, ki ga rabijo v domovini. Že v uvodnem članku sem poudaril misel, da moramo slediti razvoju svojega naroda in seveda tudi jezika, saj se zaradi oddaljenosti in drugačnih razmer naravno vedno bolj oddaljujemo od drugih Slovencev. Pričakujem, da bo naše časopisje pomagalo širiti besedo (kuhinjski) mešalnik, kakor je širilo "vtekočilnik". Mimogrede bom povedal, da mešalnike izdeluje tovarna NIKO v Železnikih (na Gorenjskem). (Če še kaka druga, mi ni znamo).

Kako se imenuje v Sloveniji enceradova?

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

Argentinske elektrarne na področju Vel. Bs. Airesa so v zadnjem času zvišale ceno za električni tok za 200%. Proti zvišanju cene električnemu toku se javlja odpor med ljudstvom. Po mestih so zborovanja, na katerih govorniki pozivajo ljudi, naj ne plačujejo novih cen za elektriko. Moronska občina je celo sklenila uvesti sodno postopanje proti elektrarnam, obenem je pa sporočila, da bodo njeni organi vsem tistim, katerim bi elektrarne zaradi neplačila prekinile dobavo električnega toka, izvedli nove priključke.

Španija bo svoj dolg 50 milijonov dolarjev v Argentini likvidirala z naložbami svojega kapitala v tej deželi. V ta namen bodo v kratkem prišli v Argentino predstavniki nekaterih španskih ladjedelnic.

Jugoslavija in Japonska sta sklenili trgovinsko pogodbo ter pogodbo o plovbi.

Argentinska vlada je napovedala nove ukrepe proti navijalcem cen. V lažjih primerih bodo veržnikom zaprli lokale, v težjih primerih jih pa tudi kaznovali z zaporom in visokimi denarnimi globami.

Severnoameriško podjetje Texas Butadiene and Chemical Corporation bo na področju Comodoro Rivadavia zgradilo tovarno za izdelovanje sintetičnega kavčuka. V podjetje bo vložilo 40 milijonov dolarjev.

V **kraju** Ventana v prov. Mendoza je začel delovati nov petrolejski vrelec. Navrtali so ga strokovnjaki severnoameriške banke Loeb. Petrolej je odlične kakovosti.

Argentinska letalska družba je dobila od Anglije najmodernejše štirimotorno letalo Comet IV. Letalo je prispelo v Buenos Aires 2. t. m.

SLOVENCI PO SVETU

(Nadaljevanje s 3. strani)

sedaj pa po naročilu istega ameriškega državnega tajništva obiskuje večje slovenske naselbine, da od rojakov zve za njihova mnenja o sedanjem gospodarskem in političnem položaju doma ter za odnose novih in starih slovenskih naseljencev v USA.

Biv. večkratni guverner države Ohio in sedanji senator Frank Lausche je bil imenovan za člana senatnega zunanjepolitičnega odbora. V tem odboru je nedavno ravno on izpraševal podpredsednika sovjetske vlade Mikojana, kje so ameriški letalci z letala, ki so ga sovjeti pred časom sestrelili. Z Mikojanom je govoril v svoji slovenščini in ruščini, ki se je že dve leti uči. Mikojan se je na vse načine izvijal, končno mu pa dejal, da se vidi, da so mu komunisti zelo v želodcu. Povedal mu je pa, da pozna Lauschetovo domovino, t. j. Slovenijo.

KOROŠKA

(Nadaljevanje z 2. strani)

Prošt. L. Trabesiger je po 7 letih zapustil dekanijo Pliberk in prevzel dekanijo in župnijo v Tinjah. V letih pastirovanja v Pliberku je dvignil versko življenje, prenovil farno cerkev, nabavil s pomočjo faranov zvonove za farno in podružnične cerkve. Tik pred odhodom pa je g. Trabesinger še pokopal pliberškega župana von Metnitza, ki je umrl zadet od kapi. Znano je, da je bil von Metnitz eden glavnih voditeljev v znani šolski stavki, ki je bila uvod v splošno gonjo proti dvojezični šoli na Koroškem.

PO ŠPORTNEM SVETU

Nogometna moštva južnoameriških držav, ki bodo prihodnjo nedeljo pričela v Buenos Airesu s tekmami za prvenstvo, se pripravljajo z rednimi treningi. Vendar športni kritiki tako Bolivije kot Paraguaja in tudi Argentine precej kritično gledajo na rezultate. Tako je bolivijsko moštvo igralo neodločeno 2:2 z Estudiantes de La Plata, Paragvaj je dosegel isti rezultat s San Lorenzom iz Buenos Airesa, argentinsko moštvo pa dosedaj še ni zadovoljilo kritikov, igralo je z Atlanto 1:1.

Na **Jelovici** so ob 17 obletnici požiga Dražgoš priredili spominsko smučarsko tekmovanje. Proga je bila dolga 20 km, a so morali zaradi pomanjkanja snega preteči tekmovalci 2 km brez snega. Nastopili so tudi nekdanji "asi" Knific, Žemva in Pogačnik, pa tudi skoro vsi sedanji najboljši. Vrstni red je bil: Hlebanja (Mojstrana), Seljak (Triglav-Kranj), Kordež Matevž. Red od petega mesta dalje pa ni realen, ker je večina tekmovalcev zaradi slabe markacije zašla skoro za 2 km.

Na **pokljuški** 45 meterski skakalnici so 11. januarja bile zaključne preglednе tekme za ugotovitev forme skakalcev. Nastopilo je 26 članov in mladincev. Med člani se je uvrstil na prvo mesto Langus (Jes.), drugi je bil Zidar (Jes.), ki je dosegel tudi najdaljši skok (42 m). Med mladinci pa je odločno presenetil Pečar iz Mojstrane, ki je tako v slogu kot dolžini daleko prekašal vse ostale (39,5; 41,5; 40).

Ljubljanska Olimpija je priredila košarkarski turnir v začetku januarja. Sodelovala so še moštva: Montomorini iz Bologne, Crvena Zvezda iz Beograda in Ignis iz Varese. Zlati prehodni pokal, OLO Ljubljana je osvojila Olimpija, ki je premagala vse tri nasprotnike.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Duhovno življenje. Marec 1959. Vsebina: Križi (**Janez Kopač, CM**); La Virgen de Eslovenia (**Berni**); Križ Kristusov (Govor pok. prelata **Odarja** na veliki petek 1953); Molitveni namen (**Jože Jurak**); Komunizem in Cerkev (**Al. Geržinič**); Odpovem se (**Niko Kotnik**); Odnos zdravnikov do čudežev (**Ludovik Šavelj CM**); Stvarnikov pomladni dar (**Svetobor Sodobnik**); Prihaja lepša doba za Cerkev (Govor papeža **Pija XII.** v poletju 1958); Temelji srečne družine (**Zdravko Dobernik**); Ne neham trkati (**Niko Kotnik**); Meja (**Gregor Hribar**); Skrivnost (**Nada Černetič**); Domovina, mili kraj (**Janez Hladnik**); Pogled na planine (**Oton Župančič**); Iz domovine; Brez družine pa nikdar sam (Pravieux-Jurak); Marjetica (**Zora Piščanec**); Po svetu; Sedem načinov barvanja pirhov; Med izseljenci. Nove knjige ter priloga Božje stezice.

OBVESTILA

Hiawatha: Za naprej so obiski otoka zopet dovoljeni. **Pirc.**

Skupni izlet Družabne pravde in Slovenske kulturne akcije bo v nedeljo 8. marca na otok Hiawatha. Odhod s pristanišča v Tigrah ob 9. uri. Ob 10. uri bo na otoku sv. maša. Hrano prinesite s seboj!

Slovenski šolski tečaj Ivana Cankarja v Berazategui bo pričel šolsko leto v soboto 7. marca ob 15.30 uri. Na programu je najprej nastop otrok in roditeljski sestanek.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 571282

Muchacha o Señora, hasta 45 años, para quehaceres domésticos, se busca. Algo cocina. Hay máquina lavar.

BUEN SUELDO

Moldes 2368

T. E. 76-7759

Pred nakupom se posvetujte pri
Lojzetu Novaku
Izključno zastopstvo
B U M A R S. R. L.
Avda de MAYO 302. T. E. 658-7063
Velika izbira hladilnikov, pralnih strojev, šivalnih strojev, plinskih štedilnikov, TV aparatov ter drugih potrebščin za dom, vse najboljših znamk. Cene ugodne, tudi možnost dolgoročnega odplačevanja. Kličite po telef. ali zglasite se osebno v trgovini. Pridem tudi na dom.

Prevodi,
dokumenti za **državljanstvo** itd.
Simon Rajer
uradni prevajalec (traductor público)
ALSINA 1418 - 6. nadstr. - piso 3
Telef.: 38-5360
Vsak dan razen ob sobotah, od 9. do 11. ure

"EUROPAK"
CANGALLO 439, oficina 119, I nadstropje
T. E. 30 - 5224 Buenos Aires
pošilja v domovino iz svojega skladišča v Trstu vsakovrstne pakete z živili, šivalne stroje, dvokolesa, radijske aparate, škropilnice za vinograd in podobno.
Pošiljamo pakete, ki so po najnovejših predpisih oproščeni carine. Pošiljamo tudi vse vrste zdravil z letalsko pošto in pakete iz Argentine z živili in blagom, ki jih stranke same prinesejo. **Paketi prispejo iz Trsta v roke prejemnika v okoli 25 dneh in so v celoti zavarovani.**
Prodaja ladijskih in letalskih voznih kart za vse ladijske ter letalske družbe po uradnih cenah.
Uradne ure od 9.30 do 19. ob sobotah od 9. do 12.30
Naročila in denarna nakazila pošiljajte na:
EUROPAK — CANGALLO 439, of. 119, 1-er. piso - Buenos Aires

ZA GODOVNJAKE SV. JOŽEFA IN VELIKO NOČ
vabi nova slovenska trgovina
"Regalos Floresta"
V njej boste dobili praktična in koristna darila.
Da boste lažje našli naslov, se spomnite na med, ker stanujemo v ulici Medina 81 (pol kvadre od Avde Rivadavia višina 9200) — Capital

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascante
Escribano Público
Uruguay 387
T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

✝

Dne 23. februarja 1959 so na jeseniškem pokopališču položili k zadnjemu počitku našo dobro mamo, staro mamo in taščo

MARJETO JAN, roj. ŽEMVA

Priporočamo jo v molitev in blag spomin!

Maks in Martin, sinova; Sor Ana Maria, trinitarka in **Frančiška,** por. **Opačič,** hčeri; **Marija in Terezija,** snahi; **Janez,** zet; **Ciril, Irena, Marija Martina, Martin, Miran, Danica, Polonca, Metka in Zora,** vnuki in vnukinje.

Slovenska vas v Lanusu, Jesenice na Gorenjskem, Marsej, 1. marca 1959.

JOŽA VOMBERGAR 7

Zakleta Vernica

Kako in kje dobiti tako palico? In kako naj vemo, da je kaka veja v leskovem grmu prav sedem let stara? In če bi še takšno šibo vendarle našli — ni bila slagoslovljena na cvetno nedeljo! Če bi jo prihodnje leto povezali v cvetno butaro, bi bilo zavolje naše starosti — že prepozno! A da bi v letošnjih blagoslovljenih butarah iskali take šibe — kdo pa more vedeti in zatrdno reči, da je kaka šiba v njej res prav sedem let raščena? Poizvedovanje po tem pa bi zbudilo preveč pozornosti in govorjenja.

Ko bi vprašali Alenko?... Ne! — Takoj bi uganila, kaj nameravamo. Čeprav bi molčeča ženica, zlasti še, če bi jo prosili, nikomur ne črhnila besedice o tem, bi nam morda nameravano dejanje odsvetovala...

Na katero stran smo že ugibali, nikjer nismo našli pota iz te zagate. Enega od glavnih pogojev ni mogoče izpolniti — in vse veliko upanje in navdušenje nam je skopnelo kakor spomladanski sneg pod žarkim soncem!... Skopnelo v brezupnost!...

Potemtakem le ni bilo tako lahko in preprosto rešiti zaklete gospe in priti do njenih zakladov kot smo si mislili! Naravnost težka, salamensko težka zadeva! Saj bi jo bili sicer že davno rešili zakletstva! Gotovo se je že marsikateri fantič odločil za to, pa se je moral premisliti, ker — najbrž take palice ni mogel dobiti.

Potrti smo tisti večer gnali s paše domov. Še govoriti se nam ni ljubilo — vsak zase je hodil za svojo živino, pogreznjen v svoje razočaranje. Sreča, ki se nam je že tako prijazno smehljala in smo se je že takorekoč držali za krilo, se nam je nepričakovano izmuznila in izginila pred nami v nedosežno daljavo.

Ves teden potem smo bili vsi trije slabe volje. Nismo se več zbirali na paši in si kurili ognja. Vsak je čepel kje zase in topo budal predse, v kakšno svojo nepomembno brkljanje. Toliko, da smo tuintam kaj vsakdanjega spregovorili.

Najbolj pa nas je dražilo, da se nam je zdaj kakor za nalašč pridruževal Dolinšekov Miha, hodil zdaj okrog tega zdaj okrog onega in ga spraševal vse mogoče neumnosti... Kakor da bi vedel, kako nam je prav zdaj njegovo sitnarjenje neprijetno. Morali smo ga stalno odganjati z opozorilom, da njegova živina uhaja na tuje pašnike, čeprav ni — a ker je bil njegov pašnik precej oddaljen od naših, je vselej verjel in v strahu pred očetovo kaznijo stekel pogledat za svojo živino.

"Ali ste se skregali ali kaj, da si ne zakurite več ognja?... Ste se stepli? Zakaj pa?" nas je spraševal. "Vas je najbrž kdo zatožil, da ste na naši njivi izkopali krompir, ki ste ga pekli? Zdaj pa nočete priznati, jeli, in drug na drugega mečete krivdo?"

Pri tem se je zlobno režal.

Čudno se nam je zdelo to natolcevanje, zakaj nikoli nismo kopali krompirja na Dolinšekovi njivi. Vedno smo ga prinašali s seboj od doma. Če ga je Miha kopal na domači njivi — je pač domačega! Morda pa je potem doma na nas vrgel krivdo ker se je bal kazni? Lepa reč!...

Polagoma me je začela osvajati tolažilna misel, da tiste skrivnostne kače v luknji nad Zatrepom sploh več ni... da jo je že morda kdo ubil ali pa jo že rešil in z vsemi zakladi odšel kam daleč v svet — morebiti celo v Ameriko?.. In tudi v šoli so nas učili, da so pravljice in pripovedke, ki nam jih pripovedujejo ali jih beremo v knjigah, izmišljene, da so nastale iz ljudske domišljije, le da imajo tu in tam nekaj zgodovinskega jedra ali podlage. Okrog kakega resničnega dogodka ali osebe so spletli ljudje v svoji bujni domišljiji čudovito povest, ki že sama po sebi kaže, da ne more biti resnična... Čeprav sem se spočetka nerad sprijaznil s to mislijo, me je počasi vedno bolj osvajala in tolažila. In kar želel sem si že, da bi bila tudi ta Alenkina storija izmišljena!...

A zakaj nam jo je Alenka tako resno in prepričevalno, kar z neko pobožno slovesnostjo, pripovedovala? Ni je začela pripovedovati kakor tiste, katerim po vsem zunanjem videzu še sama ni verjela in nam jih je bolj za šalo govorila, začenjajoč jih s tistim šaljivim uvodom z "žganci na kaši..." Alenka je resna ženska in ni kot kakšen Gostač ali Šmonov Mina, ki je iz vojske v Bosni pripovedoval, da so turške krogle kar v kape lovili...

Ali bi šel k Alenki, pa jo še natančneje o vsem pobaral? Saj me zdaj, ko nam je že prelepi načrt padel v vodo, ne veže več obljuba tajnosti in molka. Pa tudi v tem primeru bo Alenka rada molčala. Najbolje bo tako — resnico dognati do kraja!

Pa sem vendarle odlagal pot k Alenki iz dneva v dan. Nekega jutra sem jo na poti od jutranje maše dohitel s trdnim namenom, da jo povprašam, kako je s tisto rečjo o zakleti Vernici — pa mi je že koj ob pozdravu upadel pogum...

Mogoče pa bi mi celo zamerila, če bi izrazil dvom v resničnost njene pripovedi?

Videti je bilo, da sta se že tudi Tine in Francelj prijaznila z bridkim spoznanjem resnice. Saj jima tudi ni drugega kazalo! Čemu naj bi se ukvarjala z nemogočimi rečmi? Polagoma smo se spet začeli zbirati in se igrati in na paši smo znova kurili ogenj in si pekli krompir. Ogibali pa smo se kakor po tihem dogovoru vsake besede o zakleti Vernici in o svojih visokih načrtih. Spet se je počasi vračala vedrost v naša srca, čeprav je bilo pri Tinetu opaziti, kako ga zmirom nekaj grize in je pri pogovorih in igrah večkrat ostajal miselno odsoten.

Nekega popoldneva je prignala na pašo Tinetova sestra Francka. Da je Tine šel v gozd, nabirat lešnike in kostanj, je povedala. Čudno se nama je s Franceljnom zdelo, da nama Tine ni nič prejšnji dan o tem omenil. Saj sam ni nikoli odhajal po takih opravkih.

Ko pa je naslednji dan spet prignal Tine, je bil kot prerojen. Obraz mu je kar žarel od neznane sreče. Z začudenjem sva ga opazovala in vpraševala, kaj neki je tako lepega doživel. Pa se nama je samo poredno nasmihal in pomembno zmigoval z rameni. Nazadnje se naju je le usmilil in nama skrivnostno namignil, naj mu slediva v Kotič (bližnji gozdič). Radovedno sva stekla za njim. V Kotiču se je Tine ustavil pred gostim jelševim grmom in previdno segel vanj, privlekel iz njega dolgo leskovo šibo in jo slovesno dvignil v zrak.

Začudeno sva ga pogledala.

"Tale je sedem let raščena in na cvetno nedeljo blagoslovljena leskova šiba!" je rekel slovesno, se previdno ozrl in s šibo zamahnil po zraku, da je ostro zazvižgala.

"Kako veš, da je res taka?" sva ga s Franceljnom oba hkrati vprašala in ga neverjetno gledala.

"Tako... ker sem... ker sem se prepričal!..." In jel nama je pripovedovati, kako je včeraj popolne šel na tisto gozdno poseko nad Prenjami nabirat lešnike... A to je bil samo izgovor za doma. Vedel je, da tam raste leskovo grmovje in da so najbrž Prenjarjevi tam nabrali šibe za letošnjo cvetno butaro. Pri Pogačarjevih je namreč ob nekem razgovoru starejših slišal, kako je Prenjar tisti gozd, kjer je zdaj goljava, pred sedmimi leti posekal, da je mogel svoji hčeri, ki se je takrat možila, izplačati doto. To je Tineta napeljalo, da je šel k Prenjarju in tam toliko časa vpraševal, da so mu nazadnje res povedali, da so na tisti poseki leskove šibe za letošnjo cvetno butaro narezali. Potem je toliko časa moledoval, da so mu Prenjarjevi oča izbrali eno od tistih šib iz butare in mu je dali.